

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 66/2018-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. februára 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], správcu konkurznej podstaty úpadcu obchodnej spoločnosti [REDAKČIA], zastúpeného JUDr. Tiborom Sásfaiom, advokátska kancelária, Mlynárska 15, Košice, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 187/2014 z 22. novembra 2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA], správcu konkurznej podstaty úpadcu obchodnej spoločnosti [REDAKČIA], o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. apríla 2017 doručená sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], správcu konkurznej podstaty úpadcu obchodnej spoločnosti [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46

ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 187/2014 z 22. novembra 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je v procesnom postavení žalovaného účastníkom konania o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vedenom na Okresnom súde Trebišov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 10 C 47/2003, kde žalobcom je Slovenská republika. Okresný súd v uvedenej veci rozhodol rozsudkom z 1. októbra 2012, ktorým návrh žalobcu zamietol. Na základe žalobcovho odvolania rozhodoval Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“), ktorý rozsudkom sp. zn. 5 Co 50/2013 zo 16. januára 2014 potvrdil výrok súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby. Najvyšší súd na základe podaného dovolania rozhodol napadnutým uznesením tak, že zrušil rozsudok súdu prvej inštancie, ako aj rozsudok odvolacieho súdu a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľ v sťažnosti vyjadruje svoj nesúhlas s napadnutým uznesením najvyššieho súdu a tvrdí, že ním došlo k porušeniu jeho označených práv. Argumentuje tým, že najvyšší súd v rozpore s platným právom dovolanie prerokoval a rozhodol, hoci podľa jeho názoru bolo v okolnostiach posudzovanej veci neprípustné. Argumentuje aj tým, že bol porušený aj princíp rovnosti strán v jeho neprospech, a to s poukazom na osobu žalobcu, ktorým je Slovenská republika. Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd neprípustne zasiahol do jeho označených práv aj tým, že posudzoval správnosť či nesprávnosť právneho posudzovania skutkového stavu a zaujal závery, ktorými prejudikoval vlastnícke právo žalobcu.

4. Sťažovateľ na základe argumentácii uvedenej v sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu, aby napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov konania.

II.

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

9. Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podstata jeho argumentácie spočíva v arbitrárnom vyhodnotení podmienok prípustnosti dovolania, v porušení rovnosti účastníkov konania, ako aj v prekročení právomoci najvyššieho súdu pri formulovaní záverov, ktorými mal prejudikovať výsledok ďalšieho konania v jeho veci.

10. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľova sťažnosť smeruje proti zrušujúcemu výroku napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

11. Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry ústavný súd poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva na spravodlivé súdne konanie garantované v čl. 6 ods. 1 dohovoru) je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľ'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku (účinnom do 30. júna 2016, m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06), resp. v Civilnom sporovom poriadku (účinnom od 1. júla 2016). Z uvedeného vyplýva, že ústavnou kompetenciou ústavného súdu nemôže byť zmena alebo náprava prípadného či už namietaného alebo skutočného pochybenia všeobecných súdov v dosiaľ neskončených konaniach, ale je zásadne povolaný posúdiť, či konanie ako celok a jeho výsledok po právoplatnom skončení veci obstoja z komplexného hľadiska v ústavnoprávnej rovine. Každý iný postup by neprípustne rozširoval jeho kompetencie a vo svojich dôsledkoch z neho robil ďalšiu súdnu inštanciu, ktorá by bola mimoriadna okrem iného aj tým, že by mohla zasahovať do dosiaľ prebiehajúcich konaní (obdobne IV. ÚS 233/2011).

13. Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky z tejto zásady a vstúpil do rozhodnutí odvolacieho či dovolacieho súdu, ktorými boli zrušené rozhodnutia prvoinštančných či odvolacích súdov, urobil tak preto, že išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní o sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky však navyše bola skutočnosť, že v konkrétnom prípade muselo ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a už nezvratným (nereparovateľným) spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa, a zároveň námietka ich porušenia sa musela vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne sa tento negatívny dôsledok musel vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09). Rovnako mohlo ísť o prípad, ak procesným rozhodnutím všeobecného súdu došlo k porušeniu ústavnoprocených práv účastníkov konania (III. ÚS 46/2013).

14. Úlohou ústavného súdu tak bolo v prvom rade posúdenie danej veci z hľadiska splnenia podmienok ústavného prieskumu napadnutého rozhodnutia.

15. Osobitosťou prerokúvanej veci je skutočnosť, že jej predmetom je zrušujúce (procesné, pozn.) rozhodnutie najvyššieho súdu, čo znamená, že konanie na všeobecných súdoch ďalej pokračuje. Vzhľadom na to, že sťažovateľ sa môže domáhať ochrany svojich práv v konaní pred okresným súdom, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, je ústavná sťažnosť v tejto fáze konania predčasná, čo je okolnosť, ktorá vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy, vylučuje právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach porušenia označených základných práv. Už len z tohto dôvodu bolo možné sťažnosť sťažovateľa odmietnuť.

16. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou. Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho

pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 222/2012).

17. V posudzovanej veci však na takýto zásah niet dôvodu. Po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého uznesenia najvyššieho súdu dospel ústavný súd k záveru, že z hľadiska ústavnoprávnej konformity je udržateľné a akceptovateľné.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

20. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (mutatis mutandis II. ÚS 71/97). Uvedené rovnako platí aj pre čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.

21. Predmetom konania je určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Najvyšší súd v relevantnej časti odôvodnenia svojho napadnutého uznesenia uviedol:

«Existenciu väd konania uvedených v § 237 ods. 1 O. s. p. dovolateľka tvrdila, a to konkrétne vadu uvedenú pod písm. f/. Dovolací súd preto v prvom rade venoval pozornosť skúmaniu existencie či neexistencie tejto vady, pričom zistil, že konanie pred odvolacím i prvoinštančným súdom je postihnuté vadou vyplývajúcou z § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p., t. j. odňatím možnosti žalobkyne konať pred súdom, zakladajúcou nielen prípustnosť, ale zároveň bez ďalšieho aj dôvodnosť podaného dovolania.

18. K naplneniu tejto vady došlo zjavne nedostatočným a rozporným odôvodnením rozsudku odvolacieho súdu v podstatných otázkach, od ktorých záviselo správne rozhodnutie veci. V dôsledku toho je rozsudok odvolacieho súdu ako celok nespresvedčivý a už len táto skutočnosť je sama osebe dôvodom na jeho zrušenie a vrátenie veci na ďalšie konanie. Tento záver je súladný so stanoviskom Občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2015, publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2016 pod č. 2. v zmysle ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže byť skutočnosťou, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Za nedostatok zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu treba považovať predovšetkým úplnú absenciu dôvodov vysvetľujúcich právny záver súdu v otázke, od riešenia ktorej bola závislá opodstatnenosť uplatneného nároku, ako aj vnútornú rozpornosť odôvodnenia rozhodnutia, priečiacu sa pravidlám logického uvažovania.

19. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je až po stranu 13 jeho písomného vyhotovenia len opisom toho, ako vo veci rozhodol prvoinštančný súd a čo bolo obsahom podaného odvolania a vyjadrenia k nemu, zatiaľ čo samotné dôvody, pre ktoré odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, sú obsahom posledných dvoch odsekov na strane 13 a obsahom strany 14 odvolacieho rozsudku. Z odôvodnenia rozsudku prvoinštančného súdu vyplýva, že hlavným dôvodom, pre ktorý tento súd žalobu zamietol, bol záver, že žalobkyňa nenadobudla sporné nehnuteľnosti podľa zákona č. 142/1947 Zb. ich prevzatím na základe zápisnice zo 4. februára 1949, pretože v pozemkovej knihe nebol vložený vklad vlastníckeho práva pre československý štát. Hoci odvolací súd v odôvodnení rozsudku konštatoval, že prvoinštančný súd správne zistil skutkový stav veci a vec aj správne právne posúdil

a že sa s odôvodnením jeho rozsudku v podstatnej časti stotožňuje, v ďalšej časti odôvodnenia (str. 14 druhý odsek) uviedol, že záver súdu prvej inštancie o tom, že nikdy nebol vložený vklad vlastníckeho práva pre čsl. štát, nebol správny. Tým založil vnútornú rozpornosť odôvodnenia svojho rozsudku majúcu za následok jeho nepresvedčivosť. Tento nedostatok v odôvodnení bol znásobený tým, že odvolací súd uvedené konštatovanie nijako bližšie nevysvetlil. Presvedčivosť odôvodnenia rozsudku totiž znamená, že premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako aj závery, ku ktorým súd na základe týchto premís dospel, sú pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne a spravodlivé.

20. Nepresvedčivosť odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu bola daná aj jeho logicky a vnútorné rozpornými a až nezrozumiteľnými hypotetickými úvahami, že ak sa štát stal vlastníkom nehnuteľností už v roku 1941, tak z povahy vecí k nim nemohol nadobudnúť vlastníctvo na základe zákona č. 142/1947 Zb., no ak sa štát nestal vlastníkom v roku 1941, tak sa ním nestal ani 4. februára 1949 podľa zákona č. 142/1947 Zb., lebo nenastalo oprávnené prevzatie zabranej pôdy, keďže pôvodnému vlastníkovi nebola daná výpoveď z hospodárenia podľa záborového a náhradového zákona, a napokon, že ak by sa štát aj stal vlastníkom nehnuteľností 4. februára 1949, tak na základe uznesenia Okresného súdu v Sečovciach zo 16. januára 1950 čís. NcI 163//49 vlastníctvo od 1. januára 1951 (účinnosťou zákona č. 141/1950 Zb. Občianskeho zákonníka) stratil. Úvaha, že ak sa štát stal vlastníkom nehnuteľností už v roku 1941, tak z povahy vecí k nim nemohol nadobudnúť vlastníctvo na základe zákona č. 142/1947 Zb., odporovala pravidlám logického uvažovania, a to z toho dôvodu, že podľa týchto pravidiel len tá skutočnosť, že štát sa stal vlastníkom v roku 1941 (ak by tomu naozaj bolo), neumožňovala bez ďalšieho úsudok, že sa vlastníkom nemohol stať v roku 1949 na základe zákona č. 142/1947 Zb. Od roku 1941 do roku 1949 mohlo totiž dôjsť k zmene v subjekte vlastníckeho práva. Úvaha, že štát sa vlastníkom nestal ani 4. februára 1949 podľa zákona č. 142/1947 Zb., lebo nenastalo oprávnené prevzatie zabranej pôdy, keďže pôvodnému vlastníkovi nebola daná výpoveď z hospodárenia, bola postihnutá rozpornosťou, keď odvolací súd sa na jednej strane stotožnil so skutkovými závermi prvoinštančného súdu, resp. ich považoval za správne, a teda sa stotožnil aj so skutkovým zistením, že nehnuteľnosti boli v užívaní štátnej lesnej organizácie od roku 1941 až do vydania notárskeho osvedčenia v roku 1995 (t. j., že na nich pôvodný vlastníak nehospodáril), no na druhej strane argumentoval nedostatkom výpovede

z hospodárenia pôvodnému vlastníkovi. Ďalší záver odvolacieho súdu, ktorým uzneseniu Okresného súdu v Sečovciach zo 16. januára 1950 čís. NcI 163/49, vydaného v reštitučnej veci podľa zákona č. 128/1946 Zb. o neplatnosti niektorých majetkových úkonov z doby neslobody a o nárokoch z tejto neplatnosti a z iných zásahov do majetku vznikajúcich (ďalej aj „zákon č. 128/1946 Zb.“), pripísal účinky konštitutívneho rozhodnutia, t. j. nadobúdacieho titulu pre nadobudnutie vlastníckeho práva so zánikom vlastníctva doterajšieho subjektu, je pre nedostatok ďalšieho vysvetlenia (najmä vysvetlenia z pohľadu cieľa sledovaného týmto rozhodnutím, vydaným v nesporovom konaní, daného účelom označeného zákona) prakticky až nezrozumiteľný.

21. Nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu a i rozsudku súdu prvej inštalácie je ďalej daný aj tým, že oba súdy sa nevysporiadali so závažnými skutočnosťami tvrdenými žalobkyňou už v žalobe a opakovane aj v priebehu celého ďalšieho konania, ktoré žalobkyňa označovala za podstatné pre rozhodnutie veci, a nezaujali k nim jasné stanovisko. Išlo o skutočnosti týkajúce sa nemožnosti nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam právnou predchodkyňou úpadcu a následne aj samotným úpadcom. Dovolací súd sa vzhľadom na okolnosti danej veci nestotožňuje s formalistickým postojom prvoinštančného súdu (osvojeného si aj odvolacím súdom), ktorý nezaobránil sa týmito závažnými skutočnosťami odôvodnil tým, že v konaní nešlo o negatívnu žalobu (žalobu o určenie, že žalovaný, resp. úpadca, nie je vlastníkom nehnuteľností). Základným poslaním súdov je poskytovať ochranu právam. Toto poslanie je vyvoditeľné zo základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 až 50 Ústavy Slovenskej republiky, ďalej z ustanovenia § 1 O. s. p., v zmysle ktorého účelom občianskeho súdneho konania je zabezpečenie spravodlivej ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov, a aktuálne aj z čl. 2 C. s. p., podľa ktorého ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá. Súdy by rezignovali na svoje poslanie, ak by z formálnych dôvodov nezaujali stanovisko k závažným okolnostiam vyplývajúcim z vykonaných dôkazov a tým by fakticky poskytli ochranu zjavnému nepráv. Obrazne povedané, súd sa nemôže tváriť, že „nevidí, nepočuje...“ „Mlčanie“ súdu môže totiž v konkrétnej situácii znamenať poskytnutie ochrany protiprávnemu stavu. O taký prípad ide aj v prejednávanej veci. Za situácie, keď žalobkyňa, považujúc sa oprávnená (vzhľadom na zistené fakty) za vlastníčku, prišla o celé desaťročia

trvajúcu držbu lesných pozemkov značného rozsahu na základe zápisu vlastníckeho práva právnej predchodkyne úpadcu do katastra nehnuteľností, vychádzajúceho z osvedčenia o vydržaní založeného na zjavnej nepravde, teda na protiprávnosti, pri ktorej platí zásada „ex iniuria ius non oritur“ („z bezprávia sa právo nerodí“), bolo povinnosťou súdov zaujať k tejto skutočnosti jasné stanovisko. Inak odôvodnenie ich rozhodnutí nemôže byť považované za spravodlivé.

22. Okrem toho možno spochybníť pre predčasnosť aj záver súdov o tom, že v konaní nešlo o negatívnu, resp. aj o negatívnu žalobu. Pokiaľ sa žalobkyňa opakovane dovoľavala skutočnosť, z ktorých vyvodzovala, že úpadca vlastníkom nie je, a práve tieto považovala vo veci za podstatné, bolo povinnosťou súdov vyzvať ju, aby objasnila, či predmetom konania má byť okrem pozitívneho určenia aj negatívne určenie, t. j. určenie neexistencie vlastníckeho práva úpadcu. So zreteľom na straty držby a na prebiehajúce konanie o vylúčenie veci z podstaty i na takomto určení by bol daný naliehavý právny záujem žalobkyne.

23. So zreteľom na uvedené dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu i rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a 2 C. s. p.).

24. Za účelom efektivity ďalšieho konania považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že pokiaľ orgány štátu oprávnené na vykonanie revízie prvej pozemkovej reformy podľa zákona č. 142/1947 Zb., nepochybne poznajúc zákon č. 128/1946 Zb. a dôsledky i nároky z neho vyplývajúce, fakticky akceptovali vlastnícke právo vlastníkov zapísaných v pozemnoknižných vložkách č. ■■■ a ■■■ pozemkovej knihy pre kat. úz. ■■■ (najmä ak nebol vykonaný výmaz ich vlastníckeho práva podľa neplatných právnych predpisov vydaných v dobe neslobody) a pristúpili k revízii ich pozemkového majetku skôr, ako uplynula lehota na uplatnenie ich reštitučného nároku, resp. ako bolo o tomto nároku rozhodnuté, nemôže táto okolnosť spochybníť výsledky revízie vykonanej podľa vtedy platného zákona č. 142/1947 Zb., a teda prechod vlastníckeho práva na štát dňom prevzatia nehnuteľností v zmysle § 6 tohto právneho predpisu, ku ktorému podľa výsledkov vykonaného dokazovania v preskúmvanej veci došlo 4. februára 1949. Vlastníci tohto majetku podliehajúceho revízii totiž podľa neplatných predpisov vydaných v čase neslobody o vlastníctvo neprišli, a teda boli v čase revízie jeho vlastníkami. Rozhodnutie o reštitučnom

nároku vydané podľa zákona č. 128/1946 Zb. nebolo spôsobilé nijako ovplyvniť, resp. negovať, nadobudnutie vlastníckeho práva štátu revíziou podľa zákona č. 142/1947 Zb.

25. Nosnou myšlienkou zákona č. 128/1946 Zb. o neplatnosti niektorých majetkových úkonov z doby neslobody a o nárokoch z tejto neplatnosti a z iných zásahov do majetku vznikajúcich bola zásada, že bezprávie sa nesmie vyplácať tomu, kto ho pácha, ak má byť zachovaná viera širokých ľudových mäs v právny poriadok a v jeho spravodlivosť, ako aj snaha umožniť dôkaz, že v usporiadanom štáte je nemysliteľné, aby ktokoľvek mal zisk z toho, že spáchal bezprávie, alebo sa k jeho páchaniu akokoľvek pripojil (por. Dr. Viktor Knapp a Dr. Tomáš Berman, Vrácení majetku pozbytého za okupace (restituční zákon). Vydalo právnické nakladatel'stvo V. Linhart, Praha, 1946, predhovor napísaný Dr. Radimom N. Foustkom, str. 5).

26. Tento zákon v § 1 vyslovil neplatnosť akýchkoľvek majetkových prevodov a akýchkoľvek majetkových úkonov dotýkajúcich sa majetku, pokiaľ k nim došlo v dobe neslobody (t. j. od 3. septembra 1938 do 4. mája 1945) pod tlakom okupácie alebo národnej, rasovej alebo politickej perzekúcie, okrem výnimky v ňom ustanovenej. V § 2 stanovil, že rovnaké nároky ako z majetkových prevodov neplatných podľa § 1 vznikajú aj z majetkových prechodov vykonaných po 29. septembri 1938 právnym predpisom neplatným v zmysle § 15 tohto zákona alebo úradným výrokom na základe takého predpisu alebo aj iným zásahom do majetku vykonaným takým predpisom alebo na jeho základe. V § 15 označil za neplatné právne predpisy, ktoré v rozpore s československou ústavou a zákonmi ju meniacimi a doplňujúcimi previedli alebo umožnili zásahy do majetku Československej republiky a osôb vydaných národnej, rasovej alebo politickej perzekúcií. Medzi takéto predpisy nesporne patrili aj predpisy odnímajúce majetok osobám židovského vyznania alebo zasahujúce do neho iným spôsobom (napr. vládne nariadenie č. 147/1939 Sl. z. alebo nariadenie č. 198/1941 Sl. z.). Zároveň založil nárok oprávnených (poškodených) na vrátenie veci (práva) alebo na navrátenie do predošlého stavu s tým, že tento je potrebné uplatniť v trojročnej (svojou povahou prekluzívnej) lehote plynúcej od účinnosti zákona, t. j. od 17. júna 1946, pričom pre konanie o tomto nároku platia ustanovenia mimosporového súdneho konania. Vrátenie veci alebo navrátenie do predošlého stavu spočívalo buď v odstránení neplatného právneho úkonu a v odstránení jeho následkov, ak tieto nastali (v prípadoch podľa § 1 tohto zákona), alebo

v odstránení iba následkov, keď právny dôvod bol už odpratany inak, alebo tam, kde poškodenie nastalo priamo zo zákona nulitnou právnou normou (v prípadoch podľa § 2 tohto zákona). Dispozícia s vecou (právom) bola v zmysle §§ 1 a 2 už od začiatku neplatná, takže oprávnený nestratil vlastnícke právo. Pod vrátením veci (práva) bolo preto treba rozumieť uvedenie oprávneného do toho stavu, v ktorom by bol, keby k úkonom, prevodom a prechodom neplatným podľa §§ 1 a 2, nebolo došlo, t. j. uvedenie do držby veci (práva) v takom rozsahu, v akom ju oprávnený mal pred uvedenými neplatnými úkonmi, prechodmi alebo prevodmi. Všade tam, kde povaha prípadu vylučovala vrátenie veci (práva), smeroval nárok na navrátenie do predošlého stavu, ktoré spočívalo v deklarovaní (konštatovaní) neplatnosti patričného úkonu a uvedenie oprávneného do pôvodného taktického stavu, keďže uvedenie do pôvodného právneho stavu sa stalo reštitučným zákonom (por. JUDr. Alexander Križan a JUDr. Karol Rebro, *Vrátenie majetku národne, rasove a politicky prenasledovaným*, Zákon č. 128/1946 Sb., Vydala právnická jednota Bratislava, 1946, str. 114, 115 a 120). Prejednanie reštitučného nároku, vykonávané v mimosporovom konaní, ak nárok bol uplatnený oprávnenou osobou v trojročnej lehote, plynúcej od 17. júna 1946 do 17. júna 1949, sa obmedzovalo na zistenie, či sú splnené podmienky zákona č. 128/1946 Zb., teda na úradné zistenie neplatnosti majetkového prevodu alebo prechodu alebo iného zásahu do majetku v čase neslobody. Vzhľadom na uvedené rozhodnutie súdu o reštitučnom nároku, vydané podľa zákona č. 128/1946 Zb., nemalo a ani nemohlo mať účinky nadobúdacieho titulu pre nadobudnutie vlastníckeho práva týmto rozhodnutím, s následkom súčasného zániku vlastníckeho práva doterajšieho vlastníka. V nijakom prípade mu nemožno prisudzovať konštitutívne účinky, t. j. účinky prechodu vlastníckeho práva na nového nadobúdateľa úradným výrokom, ako jedného zo spôsobov nadobúdania vlastníctva, upraveného v ustanovení § 114 neskôr prijatého zákona č. 141/1950 Zb. Občianskeho zákonníka. Nemohlo preto negovať, či zmeniť právne pomery, ktoré vznikli v dôsledku aplikácie platných právnych predpisov, vydaných po prijatí zákona č. 128/1946 Zb., teda ani tých, ktoré vznikli realizáciou zákona o revízii prvej pozemkovej reformy.»

22. Podľa názoru ústavného súdu argumentácia najvyššieho súdu týkajúca sa prípustnosti dovolania v označenom konaní je ústavne udržateľná. Vychádzajúc z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (citovaných bodov 18 až 21

napadnutého uznesenia, pozn.) ústavný súd konštatuje, že úvahy najvyššieho súdu o tom, že odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu je protirečivé a nedostatočné v takej miere, že nedáva zrozumiteľné a logické odpovede na zásadné otázky dôležité pre právne posúdenie zisteného skutkového stavu, sú v okolnostiach posudzovanej veci legitímne a riadne odôvodnené a aj podľa názoru ústavného súdu zakladajú namietanú vadu podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku v zmysle stanoviska občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015 publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2016. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd považuje námietku sťažovateľa, že neboli splnené podmienky prípustnosti dovolania, a preto je napadnuté uznesenie arbitrárne, za nedôvodnú a nespôsobilú založiť porušenie jeho označených práv.

23. Pokiaľ sťažovateľ namietal porušenie princípu rovnosti účastníkov konania argumentujúc tým, že žalobcom v jeho veci bola Slovenská republika, ústavný súd konštatuje, že argumentácia sťažovateľa smerovala k porušeniu čl. 47 ods. 3 ústavy, ktorý však do petitu svojej sťažnosti nezahrnul, preto túto argumentáciu ústavný súd mohol považovať len za súčasť argumentácie v prospech namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Navyše, ústavný súd považuje túto námietku za nedostatočne odôvodnenú, a preto zároveň aj nedôvodnú, pretože ak by mala platiť konštrukcia tvrdená sťažovateľom, tak by v každom spore, ktorého jednou stranou je Slovenská republika, by bez ďalšieho dochádzalo k porušeniu rovnosti účastníkov konania, čo je neprijateľné.

24. Ďalšou námietkou sťažovateľa bolo, že najvyšší súd posudzoval správnosť či nesprávnosť právneho posudzovania skutkového stavu, čím mal prejudikovať ďalší výsledok konania. Inými slovami, najvyšší súd vyslovil podľa názoru sťažovateľa neprípustné závery, ktorými budú nižšie súdy v ďalšom konaní viazané, čím mali byť porušené jeho označené práva.

25. Ústavný súd v súvislosti s uvedenou námietkou sťažovateľa uvádza, že vzhľadom na tvrdenú a zistenú vadu konania najvyšším súdom, teda arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť

napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, ako aj vnútornú rozpornosť právnych záverov tam uvedených pre prijatie záveru o existencii namietanej vady ju bolo potrebné náležite odôvodniť. Preto najvyšší súd nepochybil, ak uviedol dôvody a argumenty, prečo právne závery okresného súdu a krajského súdu neobstoja. Naopak, ak by najvyšší súd neobjasnil, prečo prijaté právne závery považoval za neobhájiteľné a vnútorne rozporné, sám by založil arbitrárnosť svojho rozhodnutia o dovolaní. Ústavný súd vychádzajúc z citovaného odôvodnenia napadnutého uznesenia pre doplnenie dodáva, že najvyšší súd nevykonával žiadne dokazovanie vo veci a ani neprehodnocoval skutkové závery zistené nižšími súdmi, len poukázal na nedostatočnosť a nelogickosť právnych záverov krajského súdu, ako aj okresného súdu v súvislosti s už zisteným skutkovým stavom.

26. Sťažovateľ ďalej tiež namietal, že najvyšší súd hmotnoprávne vec posudzoval, čím išiel nad rámec vymedzeného dovolacieho prieskumu. Ako už bolo uvedené, práve arbitrárnosť napadnutého rozsudku krajského súdu, ako aj súdu prvého stupňa vyvolala potrebu zaujať stanovisko k prijatému rozporuplnému právnomu posúdeniu veci, ktoré zahŕňalo aj hmotnoprávne posúdenie. Aj v zmysle judikatúry najvyššieho súdu je takéto posúdenie prípustné, keďže dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných [§ 241 ods. 2 písm. a) a b) Občianskeho súdneho poriadku] a hmotnoprávnych [§ 241 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku] väd (pozri uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 115/2012 z 1. augusta 2012). Keďže žalobca počas celého konania namietal a uvádzal skutočnosti týkajúce sa nemožnosti nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam právnou predchodkyňou úpadcu a následne aj úpadcom (sťažovateľ je správcom konkurznej podstaty úpadcu, pozn.), v čom sťažovateľ videl okrem iného aj nesprávne právne posúdenie veci, pričom táto otázka bola podstatná pre posúdenie veci, je len prirodzené, ak najvyšší súd uplatniac svoju právomoc a zároveň plniac svoju funkciu najvyššej súdnej autority v nadväznosti na princíp uvedený v čl. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov, podľa ktorého, každý má právo legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, každý má právo legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo, zaujal stanovisko k predmetnej veci aj z hľadiska hmotného práva. Ústavný

súd len poznamenáva, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu bolo vydané už za účinnosti Civilného sporového poriadku.

27. Nad rámec uvedeného ústavný súd k veci samotnej dodáva, že podľa čl. 20 ods. 1 ústavy majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva.

28. Okolnosť, že sťažovateľ má na celú vec odlišný názor a s napadnutým uznesením najvyššieho súdu nesúhlasí, ešte sama osebe nemôže spôsobiť porušenie jeho označených práv.

29. Ústavný súd tak konštatuje, že nezistil relevantnú spojitosť medzi namietaným porušením označených práv na súdnu ochranu a spravodlivé konanie na jednej strane a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým najvyšší súd zrušil rozsudky odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Na základe uvedeného sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

V nadväznosti na odmietnutie sťažnosti ako celku ústavný súd už o ďalších požiadavkách sťažovateľa nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. februára 2018